

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра світової літератури

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР З ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА**

**Змістовий модуль
«Науковий спецсемінар “Інтермедіальність та інтерсеміонтичність”»**

для здобувачів вищої освіти

спеціальності 035 Філологія

освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2018

Розробник:

Бітківська Галина Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Бітківська Галина Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри світової літератури

Протокол від «05» 09 2018 р. № 1

Завідувач кафедри Ю.І.Ковбасенко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Філологія»

«05» 09 2018 р.

Гарант освітньо-наукової програми О. О. Бровко

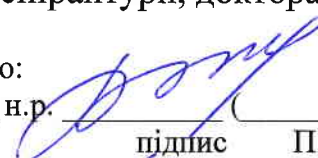
Робочу програму перевірено

«07» 09 2018 р.

Завідувач аспірантури, докторантури О.В. Плющик

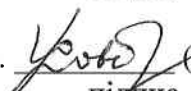
Пролонговано:

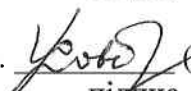
на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

 підпис П.І.Б.

на 2019/2020 н.р. (Ковбасенко Ю.І.), «02» 10 2019 р., протокол № 2

 підпис П.І.Б.

на 2020/2021 н.р. (Ковбасенко Ю.І.), «03» 06 2020 р., протокол № 11

 підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

____ підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

____ підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. (____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

____ підпис П.І.Б.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Науковий семінар з порівняльного літературознавства		
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	16/480 із них: Змістовий модуль 1. Науковий спецкурс «Міфопоетика» – 4/120; Змістовий модуль 2. Науковий спецкурс «Літературна генерика і генологія» – 4/120; Змістовий модуль 3. Науковий спецсемінар «Українська література в контексті світової» – 4/120; Змістовий модуль 4. Науковий спецсемінар Науковий спецсемінар «Інтермедіальність та інтерсеміотичність» – 4/120	
Курс	2-3	2-3
Семестр	4-6	4-6
Кількість змістових модулів з розподілом	4	4
Обсяг кредитів	16	16
Обсяг годин, у тому числі:	480	480
Аудиторні	224	64
Самостійна робота	256	416
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
Змістовий модуль «Науковий спецсемінар “Інтермедіальність та інтерсеміотичність”»		
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	3	3
Семестр	6	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Самостійна робота	64	104

2. Мета та завдання змістового модуля навчальної дисципліни

Вивчення змістового модуля Науковий семінар з порівняльного літературознавства модуль «Науковий спецсемінар (Інтермедіальність та інтерсеміотичність)» передбачає формування таких компетенцій:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей.
	ЗК-2	Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу
	ЗК-8	Здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності.
	ЗК-9	Усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових

		цінностей і шляхів їх збереження та примноження.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК-1	Засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів
	ФК-2	Здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати.
	ФК-3	Здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища.
	ФК-4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів.
	ФК-6	Здатність аналізувати твори різних родів, жанрів, стилів, національних літератур у теоретико-літературних, культурологічних та компаративних аспектах; демонструвати розуміння проблем літературної стилістики, сучасних тенденцій літературознавчої генерики і генології.
	ФК-7	Здатність аналізувати явища української літератури в діячності та світовому контексті, визначати їхню специфіку, виявляти тенденції їх розвитку

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни аспіранти повинні:

Знання та розуміння	ПРН-3-1	Демонструвати: знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень.
	ПРН-3-2	Виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку досліджень; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження.
Застосування знань та розуміння	ПРН-У-1	Аналізувати явища суспільного життя на основі системного наукового світогляду; пов'язувати конкретні завдання професійної та науково-інноваційної діяльності із загальнофілософськими проблемами; визначати міждисциплінарний характер наукових філологічних проблем.
	ПРН-У-2	Проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення наукових концепцій, підходів і поглядів у галузі дослідження; формулювати, обґрунтовувати та захищати власну наукову позицію та концепцію.
	ПРН-У-3	Обирати адекватну наукову методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання проблем і завдань філологічного дослідження.
	ПРН-У-4	Складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати.
Формування суджень	ПРН-С-1	Професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних з ними наукових проблем і власну думку щодо них.
	ПРН-С-2	Критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння і класифікації

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Тематичний план для денної форми навчання					
Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Практичні	Семінари	
Змістовий модуль I. Інтермедіальність					
Тема 1. Вступ. Поняття про інтермедіальність. Генеза терміна. Етапи вивчення інтермедіальності	28	6	6	-	16
Тема 2. Типологія інтермедіальних зв'язків. Література і просторові мистецтва.	12	6	6	-	-
Тема 3. Література і музика. Література і синтетичні мистецтва.	24	4	4	-	16
Змістовий модуль II. Інтерсеміотичність					
Тема 4. Семіотика як узагальнена теорія знаків і знакових систем. Інтерсеміотичність як перекодування, перекладання створених в одній знаковій системі образів на образи іншої системи. Література і кінематограф як різні знакові системи	24	4	4	-	16
Тема 5. Докінематографічні засоби виразності. Візуальність. Тілесність. Простір. Література і архітектура.	8	4	4	-	-
Тема 6. Кінематографічні засоби виразності. Кінематографічний код в літературному тексті.	24	4	4	-	16
Усього	120	28	28	-	64

Тематичний план для заочної форми навчання

Тематичний план для заочної форми навчання					
Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль I. Інтермедіальність					
Тема 1. Вступ. Поняття про інтермедіальність. Генеза терміна. Етапи вивчення інтермедіальності	34	2	2	-	30
Тема 2. Типологія інтермедіальних зв'язків. Література і просторові мистецтва.	2	-	2	-	-
Тема 3. Література і музика. Література і синтетичні мистецтва.	32	-	2	-	30
Змістовий модуль II. Інтерсеміотичність					
Тема 4. Семіотика як узагальнена теорія знаків і знакових систем. Інтерсеміотичність як перекодування, перекладання створених в одній знаковій системі образів на образи іншої системи. Література і кінематограф як різні знакові системи	30	2	2	-	16
Тема 5. Докінематографічні засоби виразності. Візуальність. Тілесність. Простір. Література і архітектура.	-	-	2	-	8
Тема 6. Кінематографічні засоби виразності. Кінематографічний код в літературному тексті.	22	-	2	-	20
Усього	120	4	12	-	104

5. Програма навчальної дисципліни

Лекція 1. ВСТУП. Поняття про інтермедіальність. Генеза терміна. Етапи вивчення інтермедіальності

Поняття про інтермедіальність у сучасній науці (М. Бахтін, Д. Хігінс, Ю. Лотман, О. Ханзен-Леє, В. Вольф, І. Раєвські та ін.). філософські та соціокультурні передумови виокремлення інтермедіальності (Гегель, В. Бенямін, С. Керкегор, О. Шпенглер, Р. Барт, Ю. Крістева та ін.). Походження поняття «інтермедіальність». Феномен інтермедіальності в контексті компаративістики, історії літератури та культури, семіотики, соціології, теорії медіа та ін. наук.

Поняття про медіа і медіальність у сучасній гуманітаристиці (теорія розширення медіа М. Маклюєна; ідеї медіалізації художньої форми Р. Розенберга, У. Еко; Е. Гес-Люттіх про код і медіум; В. Халієв про проблему ієрархічної відповідності мистецтва з іншими феноменами культури та ін.). Інтермедіальність і художня еволюція: різноманітність форм художнього дискурсу. Інтертекстуальність і інтермедіальність: від креолізованих текстів до медіума як художньої форми (І. Арнольд, М. Фуко, О. Ханзен-Леє).

Трансмедіальність (Л. Елестрьом). «Текст у тексті» в контексті теорії і практики інтермедіальності (Ж. Дерріда, Ю. Лотман, В. Топоров, П. Тороп,).

Художній поліфонізм. Інтермедіальні маркери в тексті з поліхудожньою структурою, роль інтермедіальності у творенні авторської картини світу та рецепції читача.

Основні поняття: інтермедіальність, медіа і медіальність, медіалізація художньої форми, інтертекстуальність, взаємодія мистецтв, синтез мистецтв.

Література:

1. Арнольд И.В. Проблемы диалогизма, интертекстуальности и герменевтики / Ирина Владимировна Арнольд. – СПб.: Образование, 1995. – 60 с.
2. Барт Р. Від твору до тексту / пер. з фр. Юрка Гудзя // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ с. / за ред. Марії Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – С. 380-384.
3. Бахтин М.М. Формы времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике / М.М. Бахтин // Литературно-критические статьи. – М.: Худож. лит., 1986. – С. 121–290.
4. Бенямін В. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності / Пер. з нім. Ю. Рибачук // Бенямін В. Вибране / Пер. з нім. Ю. Рибачук, Н. Лозинська. – Львів : Літопис, 2002. – С. 53–81.
5. Бітківська Г.В. Сучасний літературний журнал : інтермедіальний дискурс : монографія. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 468 с.
6. Бурдье П. Поле литературы / П. Бурдье // Новое литературное обозрение. – 2000. – №45. – С. 22-87. – Електронне джерело. – Режим доступу : <http://novruslit.ru/library/?p=64>.
7. Лотман Ю. М. Текст в тексте // Лотман Ю. М. Об искусстве / Ю. М. Лотман. – СПб : «Искусство-СПБ», 2005. – С. 423–436.
8. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги. – 3-є вид. / М. Мак-Люен ; пер. з англ. А.А. Галушки, В.І. Постнікова. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 392 с.
9. Маклюэн Г.М. Понимание медиа: внешние расширения человека. – М.; Жуковский: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. – 464 с.

10. Наливайко Д.С. Література в системі мистецтв як галузь компаративістики / Д.С. Наливайко // Наливайко Д.С. Теорія літератури й компаративістика. – К. : Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С. 9-37.
11. Франко І.Я. Із секретів поетичної творчості // Франко І. Я. Зібрання творів у 50-ти томах. – Т. 31: Літературно-критичні праці (1897–1899). – К.: Наукова думка, 1981. – С. 45–119.
12. Фуко М. Слова и вещи: археология гуманитарных наук / М. Фуко. – СПб.: А-сэд: Талисман, 1994. – 405 с.
13. Хализев В.Е. Теория литературы / В.Е. Хализев; 3-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 2002. – 437 с.
14. Ханзен-Лёве О.А. Интермедиальность в русской культуре: От символизма к авангарду / пер. с нем. Б.М. Скуратова, Е.Ю. Смотрицкого (IX глава); ред. Д. Крафт, Р. Михайлов, И. Чубаров. – М.: РГГУ, 2016. – 450 с.
15. Шаповал М. Інтертекстуальність: історія, теорія, поетика : навч. посіб. / Мар'яна Шаповал; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2013. – 167 с.
16. Шестакова Э. Г. Теоретические аспекты соотношения текстов художественной литературы и массовой коммуникации: специфика эстетической реальности словесности Нового времени : монография / Элеонора Георгиевна Шестакова. – Донецк : Норд-Пресс, 2005. – 441 с.
17. Шиньев Е.П. Интермедиальность как механизм межкультурной диффузии в литературе (на примере романов В.В. Набокова «Король, дама, валет» и «Камера обскура») / Е.П. Шиньев // Вопросы культурологии. – 2010. – № 5 (май). – С. 82–86.
18. Mochocka Aleksandra. Między interaktywnością a intermedialnością. Książka jako przestrzeń gry Homo Ludens 1 (2009) Polskie Towarzystwo Badania Gier. 176 s.
19. Müller J. Intermedialität – Formen moderner kultureller Kommunikation. Münster: Nodus Publikationen, 1996.
20. Paech J. Intermedialität: Mediales Differenzial und transformative Figurationen// Intermedialität: Theorie und Praxis eines interdisziplinären Forschungsgebiets. - Berlin, 1998.
21. Rajewsky Irina O. Intermediality, Intertextuality, and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality

Лекція 2. Типологія інтермедіальних зв'язків. Література і просторові мистецтва

Поняття про універсальні закони мови мистецтва. Класифікація видів мистецтва: Аристотель, Лессінг, Гердер. Іван Франко про порівняльне вивчення літератури з іншими видами мистецтва: музика і малярство. Морфологічна класифікація мистецтв М. Кагана.

Взаємодія мистецтв у сучасній літературі. Комбінаторна література. Література і живопис. Поняття «живописність» у літературі. Візуальна поезія. Візуальні форми в поезії (паліндроми, анаграми, каліграми, акростих). Інтеграція візуальної форми у вербальний текст.

Екфразис як особливий тип тексту. Поетика екфразису. Структурно-змістовна трансформація екфразису у творах різних літературних епох. Типологія видів екфразису.

Основні поняття: мова мистецтва, класифікація видів мистецтва, взаємодія мистецтв, синтез мистецтв, візуальна поезія, екфразис.

Література:

1. Альфонсов В.Н. Слова и краски / В.Н. Альфонсов. – СПб.: «САГА», «Азбука-классика», «Наука», 2006. – 320 с.

2. Биткивская Г.В. Интермедіальна поетика «романа о художнике» (на матеріалі произведень Семена Ласкина) // Павермановские чтения. Литература. Музыка. Театр : сб. науч. тр. / Под ред. О. Н. Турышевой. – Вып. 2. – Екатеринбург: Институт гуманитарных наук и искусств, Уральский федеративный университет имени первого президента России Б.Н.Ельцина; Издательский Дом «Ажур», 2014. – С. 116-123.
3. Битківська Г.В. Візуальний образ у сучасному літературному журналі // Літературознавчі студії. – Вип. 39. Ч. 1. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2013. – С. 95–103.
4. Дмитренко Н.В. Музыка і живопис у творчості О. Кобилянської та Я. Івашкевича: синкретизм художньої образності: автореф. ... канд. філол. наук. – 10.01.05 / Наталія Вячеславівна Дмитренко. – К.: Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2011. – 20 с.
5. Экфразис. Вербальні образи мистецтва: монографія / за ред. Т. Бовсунівської; пер. з англ. І. Малішевської, з польськ. та рос. Д. Литовченка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. – 237 с.
6. Злыднева Н.В. Изображение и слово в риторике русской культуры XX века: монография / Н. Злыднева. – М.: Индрик, 2008. – 304 с.
7. «Невыразимо выразимое»: экфрасис и проблемы репрезентации визуального в художественном тексте: сб. статей / сост. и научн. ред. Д.В. Токарева. – М.: Новое литературное обозрение, 2013. – 572 с.
8. Рубинс М. «Пластическая радость красоты». Экфрасис в творчестве акмеистов и европейская традиция. – СПб. : Академический проект, 2003. – 354 с.
9. Силантьева В.И. Литература и живопись в контексте компаративистики: писатели и художники периодов эстетической переориентации / В. Силантьева. – Одесса : Астропринт, 2015. – 336 с.
10. Шаповал М. Інтертекстуальність: історія, теорія, поетика : навч. посіб. / Мар'яна Шаповал; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2013. – 167 с.
11. Шикиринська О.Б. Інтермедіальна парадигма філософської прози Д. Бен'яна і Г. Сковороди [Електронний ресурс] : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Шикиринська Ольга Борисівна ; Ізмаїльський державний гуманітарний університет. – Ізмаїл, 2016. – 208 с.
12. Яценко Е.В. «Любите живопись поэты...» Экфрасис как художественно-мировоззренческая модель // Вопросы философии. – 2011. – №11. – С. 47–58.

Лекція 3. Література і музика. Література і синтетичні мистецтва

Література і музика. Синтез музики і слова. Поняття «музичність у літературі». Музичний супровід художнього тексту в культурі Античності, Середньовіччя і Ренесансу. Проблема класифікації взаємодії літератури і музики.

Типи і форми інтермедіальних зв'язків літератури і музики. Спільне та відмінне в принципах літературної та музичної оповіді. Онтологічна інтермедіальність у музиці.

Література як прецедентний текст для музичного твору. Літературно-музичні принципи побудови роману. Музичний екфразис, варіанти і способи його розгортання в тексті. Музична цитата. Музична алюзія. Музичний твір як основа сюжету. Реалізація музичних прийомів, їхні функції та типи моделювання у літературних творах.

Література і театр. Театральність і література. Витоки театральності. Проблема театру і театральності в романі. «Мова театру»: сцена, маска, гра, жест, міміка, актор. Сценічна образність і текстова символіка. «Театральність» і «театралізація».

Театральність і література. Поетика драми і естетика театру в романі. Інценізація роману. Роман про театральне життя: С. Моем, М. Булгаков, Т. Зарівна. Проблема дії в епосі і драмі. Подія і точка зору в романі і драмі.

Основні поняття: музичність, театральність, прецедентний текст, сцена, маска, гра, актор, інценізація.

Література:

1. Бітківська Г.В. Поетика п'єси Г.М. Енценсбергера «Геть Гете!»: до питання впливу масмедіа на літературні жанри // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. Вип. 30. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – С. 31–34.
2. Бітківська Г.В. Проблеми драматургії на сторінках українських часописів на межі ХХ–ХХІ століття // Південний архів (Збірник наукових праць. Філологічні науки). – Херсон: ХДУ, 2011. – С. 21–25.
3. Бондарева О.Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання: монографія / Олена Євгенівна Бондарева. – К. : «Четверта хвиля», 2006. – 512 с.
4. Лотман. Ю.М. Театральный язык и живопись (К проблеме иконической риторики) // Лотман Ю.М. Статьи по семиотике культуры и искусства (Серия «Мир искусств»). – СПб.: Академический проект, 2002. – С. 388–400.
5. Маценка С.П. Інтермедіальна поетика роману, який прагне стати музикою (на матеріалі німецькомовної літератури) / Світлана Маценка // Питання літературознавства. – 2012. – Вип. 86. – С. 32–43.
6. Маценка С.П. Полісемантика і структура діалогу літератури з музикою в німецькомовному романі ХХ ст. / Світлана Павлівна Маценка : автореф. дис. ... д-ра філол. наук – 10.01.06. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. – 36 с.
7. Тишунина, Н. В. Западноевропейский символизм и проблема взаимодействия искусств: опыт интермедиального анализа / Н.В. Тишунина ; Рос. гос. пед. ун-т им. А.И.Герцена. — СПб., 1998. — 159 с.
8. Шестопа́л О.Г. Засоби «театралізації» літературного тексту (на матеріалі іспанської прози постмодернізму) / О. Шестопа́л // Літературознавчі студії. – 2015. – вип. 43. – част.2. – С. 326–333.
9. Энценсбергер Х. М. Долой Гёте! Объяснение в любви / Х. М. Энценсбергер // Иностранная литература. – 2009а. – №8. – С. 3–28.
10. Корнелюк Б. В. Художній світ історичної хроніки «Річард III» Вільяма Шекспіра та її інтермедіальні проєкції в світлі теорії інтенціональності / Корнелюк Богдан Васильович: автореф. ... канд. філол. наук. – К, 2016. – 20 с.
11. Bruzgiene R. Music and Literature: about the Conceptions of Modern Form / Ruta Bruzgiene // Літературна компаративістика. – 2008. – Вип. 3. – Част. II. – С. 230–241.
12. Tytkowska Anna. Intermedialny teatr Iny Centaur http://www.anna.tytowska.pl/files/Intermedialny_Teatr_%20Iny_Centaur.pdf
13. Wasilewska-Chmura Magdalena. Przestrzeń intermedialna literatury i muzyki. Muzyka jako model i tworzywo w szwedzkiej poezji późnego modernizmu i neoawangardy Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2011. – 404 s.

Лекція 4. Семіотика як узагальнена теорія знаків і знакових систем. Інтерсеміотичність як перекодування, перекладання створених в одній знаковій системі образів на образи іншої системи.

Література і кінематограф як різні знакові системи

Витоки інтерсеміотики в структуралізмі та семіотиці: тартусько-московська школа, мистецтво як семіотична система (Ю. Лекомцев, Б. Успенський, Ю. Лотман, Б. Гаспаров та ін.). Розвиток інтерсеміотики в Україні: О. Астаф'єв, «Поетичні системи українського зарубіжжя» (Київ, 2005); І. Жодані, «Інтерсеміотичність у творчості письменників Нью-Йоркської групи (Емма Андіївська і Віра Вовк)» (2007) та ін.

Виникнення кінематографу: відкриття братів Люм'єр. Поширення Великого Німого. Можливості звукового кіно. Монтаж.

Українське кіно: 20-і роки, кінофабрика в Одесі; радянський період; українське поетичне кіно (С. Параджанов, В. Денисенко, Ю. Ілленко, І. Миколайчук); період стагнації, відомі картини початку ХХІ ст. Мовознавець Юрій Шевчук про українське кіно.

Суміжні жанри літератури і кіно: кінодраматургія, кіноповість, сценарій. Відомі кіносценаристи-письменники: І. Бабель, В. Маяковський, Ю. Тинянов, С. Васильченко, А. Головко, М. Бажан, В. Поліщук, Ю. Яновський, М. Семенко, М. Йогансен та ін.

Кіносценарій як літературний твір, ознаки епічних, ліричних і драматичних жанрів. Різновиди кіносценаріїв: агітфільм, сатирична мініатюра, психологічна драма, кіноепопея.

Основні поняття: кінематограф, українське поетичне кіно, кінодраматургія, кіноповість, сценарій.

Література:

1. Аронсон О. Коммуникативный образ. Кино, литература, философия. – М.: НЛО, 2007.
2. Брюховецька Л. Кіномистецтво. – К. : Логос, 2011.
3. Брюховецька Л. Українські письменники і кіно 1920-х // Кур'єр Кривбасу. 2017. – Квітень-травень-червень. – С. 276-286.
4. Горпенко В.Г. Архітектура фільму. К., 2000.
5. Зубавіна І. Художнє моделювання часопростору в кінематографі. – К.: Нац. Муз. Академія України ім. П.І. Чайковського, 2012.
6. Кіно і література в тоталітарних режимах. Film und Literatur in totalitären Regimen : матеріали семінару, що відбувся 1-7 грудня 1995 р. в Києві в Будинку кіно. – К. : Goethe-Institut, 1996. – 128 с.
7. Монтаж, література, искусство, театр, кино. М., 1988.
8. Мороз Л. Кінодраматургія // УЛЕ. Т.2. С.478.
9. Смолич Ю. Розповідь про неспокій.
10. Скуратівський В. Екранні мистецтва...К., 1997.
11. Экранные искусства и литература. Немое кино. М., 1991.
12. Экранные искусства и литература. Современный этап. М., 1994.

Лекція 5. Докінематографічні засоби виразності. Візуальність. Тілесність. Простір. Література і архітектура

Феномен візуального: від древніх витоків до початку ХХІ століття (За К. Сальніковою). Передісторія видовища. Погляд кочівника і осілої людини. Зоряне небо як джерело візуальної інформації та образності. Предметне середовище. Виникнення видовищно-візуального міського середовища.

Символіка міського простору. Концентричне і ексцентричне розташування міста. Місто як складний семіотичний механізм, генератор культури. Міський текст як надтекстове утворення, що має цілісність, багатомірність і поліфункціональність. Структура і художні функції міського тексту в романі і кінофільмі. Принципи функціонування міського тексту, його роль у моделюванні художнього світу в романі і кінофільмі.

Принципи взаємодії міського тексту з літературними, образотворчими та іншими претекстами. Темпоральні і локальні обмеження.

Міфопоетична традиція в урбаністичній образності, закономірності осмислення проблеми «людина і місто» в художній системі письменника.

Архітектурний код в літературі.

Основні поняття: візуальне, міський простір, міський текст, урбанізм, архітектурний код.

Література:

1. Ключек Г.Д. Поетика візуальності Тараса Шевченка / Григорій Ключек. – Київ : Академвидав, 2013. – 250 с.
2. Коваль О. Перекодування живописних і вербальних смислів у просторі культури: до теорії вербально-іконічного синтезу в мистецтві ХХ–ХХІ століття [Електронний ресурс] / Олег Коваль. – Режим доступу: 16.10.2013
3. Лотман Ю.М. Символика Петербурга и проблемы семиотики города // Лотман Ю.М. Избранные статьи: В 3 т. Таллин, 1992. Т. 2. С. 9 – 22.
4. Павич, М. Роман как держава / пер. с серб. Л. Савельевой. — М. : Издательский дом «Зебра Е», 2004.
5. Прошу встати, суд іде! Запис Кшиштофа Песевича // Нова Польща: спеціальний український номер. – Варшава: Biblioteka Narodowa, 2001. – С. 144–179.
6. Топоров, В.Н. Пространство и текст / В.Н. Топоров // Текст: семантика и структура. М., 1983. - С. 227 - 285.
7. Фесенко В.І. Література і живопис: інтермедіальний дискурс: навч. посібник / ред. кол. Н.О. Висоцька та ін. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. – 398 с.

Лекція 6. Кінематографічні засоби виразності. Кінематографічний код в літературному тексті

Література і кінематограф. «Мова кіно». Кінооповідь.

Кіно як вид мистецтва і знакова система. Мова кінематографа. Теорії кіно, його структура, специфіка виникнення і сприйняття кінотексту. Творчість класиків кіно, поетика кіножанрів. Кінематографічні прийоми.

Універсальні закони класичного мистецтва і їх розвиток в кінематографі. Проблеми поетики і специфіки мов кіно і літератури, їх взаємодії, подібності та відмінності: синхронічний і діахронічний аспекти. Літературні прийоми у творчому арсеналі кінематографіста. Проблема сукупності засобів виразності кіно і літератури (опис), проблема наративу, взаємодія автора і читача через текст (складна система персонажів, оповідачів і способів розповіді, проблема мотивної поетики та інтертекст (сюжетостворення).

Поняття про кінематографічну феноменологію: ставлення глядача до кінофільму і кінотеатру, поведінка, враження особисті і колективні смаки й уподобання. Естетика екранізації. Принципи кінематографізму в літературі.

Психоаналіз у кінематографі: 1) сприйняття психоаналізу як переліку знаків, присутніх у фільмі; 2) тлумачення фільму як «речі в собі»; 3) фільм як текст.

Семіотичний підхід до кінематографа (Р. Барт, Ю. Лотман).

Нова парадигма кінематографа у 80-90-і роки під впливом герменевтики, глобалізації та нових практик текстуального аналізу. Теоретичні моделі для аналізу кінотекстів: наратологія, когнітивізм, фемінізм тощо.

Художній текст і його екранізації. Поняття «неперекладного шедевра». Проблема «третього мови». Екранізація, адаптація, «фільм за мотивами».

Практика дослідження екранізації. Шекспірівські екранізації. Екранна драматургія як синтез засобів театральної драматургії, літератури і кіно. «Принцип кінематографізму» в літературі. Монтаж як категорія мистецтва. Образ письменника в кінематографі.

Основні поняття: мова кіно, кінотекст, кінонаратив, персонаж, спосіб оповіді, феноменологія, психоаналіз, семіотика, наратологія, когнітивізм, фемінізм.

Література:

1. Вартанов А. Образы литературы в графике и кино, М., 1961
2. Зенкин, С. Семиотика зрительного образа: Ролан Барт и Юрий Лотман // Зенкин, С. Работы о теории: Статьи / Сергей Зенкин. — М.: Новое литературное обозрение, 2012. С. 263 – 275
3. Зенкин, С. Эффект фантастики в кино // Зенкин, С. Работы о теории: Статьи / Сергей Зенкин. — М.: Новое литературное обозрение, 2012. С. 276 – 292.
4. Лотман Ю.М. Семиотика кино и проблемы киноэстетики // Лотман Ю.М. Об искусстве. СПб., 1998. С. 288 – 373.
5. Романова О.В. Кіноромани Алена Роб-Грійє: (Аспекти синтезу мистецтв) – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2012. – 244 с.
6. Скуратівський В. Екранні мистецтва...К., 1997.
7. Фесенко В.І. Література і живопис: інтермедіальний дискурс: навч. посібник / ред. кол. Н.О. Висоцька та ін. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. – 398 с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Денна форма

№ п/п	Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	К-сть одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
2.	Відвідування практичних занять	1	14	14
3.	Робота на практичному занятті	10	12	120
4.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20
Максимальна кількість балів		168		
Розрахунок коефіцієнта		168:60=2,8		

Заочна форма

№ п/п	Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	К-сть одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	2	2
2.	Відвідування практичних заняттях	1	5	5
3.	Робота на практичному занятті	10	4	40
4.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	8	40
Максимальна кількість балів		87		
Розрахунок коефіцієнта		87:60=1,45		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема 1-2. Взаємодія літератури і мистецтва

Завдання:

1. Прочитати і законспектувати статтю Лесі Генералюк «Взаємодія літератури і мистецтва. Начерк теорії словесно-візуальних інтеракцій». Розкрити запитання:

Рівні взаємодії видів мистецтва.

Генезис поняття «взаємодія мистецтв».

Взаємодія мистецтв з точки зору рецептивної поетики.

2. Прочитати і законспектувати статтю Д. Наливайка «Література в системі мистецтв як галузь компаративістики». Розкрити запитання:

Взаємодія мистецтв в парадигмі компаративістики.

Термінологічні диференціації наукового апарату проблеми між мистецької взаємодії.

Основні поняття: взаємодія мистецтв, синтез мистецтв, інтеракція, інтермедіальність.

Література:

1. Генералюк Леся. Взаємодія літератури і мистецтва. Начерк теорії словесно-візуальних інтеракцій / Леся Генералюк // *Studia methodologica: наук. альманах.* – Вип. 29.

- Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – С. 81-88. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://gi.kubg.edu.ua/index.php>
2. Наливайко Д.С. Література в системі мистецтв як галузь компаративістики / Д.С. Наливайко // Наливайко Д.С. Теорія літератури й компаративістика. – К. : Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С. 9-37.

Тема 3-4. Екфразис

Завдання:

1. Прочитати і законспектувати статтю Т. Бовсунівської «Інтермедіальність і екфразис» з монографії «Вербальні образи мистецтва». Простежити спільне і відмінне між вказаними поняттями.
2. Прочитати і законспектувати статтю Яценко Е.В. «Любите живопись поэты...» Виокремити типологію екфразисів.

Основні поняття: опис, екфразис, види екфразисів.

Література:

1. Яценко Е.В. «Любите живопись поэты...» Экфрасис как художественно-мировоззренческая модель // Вопросы философии. 2011. №11. С. 47-58. Элект. Ресурс http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=427
2. Екфразис. Вербальні образи мистецтва: монографія / за ред. Т. Бовсунівської; пер. з англ. І. Малішевської, з польськ. та рос. Д. Литовченка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. – 237 с.
3. Экфрасис в русской литературе. Сборник трудов Лозаннского симпозиума / Под ред. Л. Геллера. М.: МИК, 2002 <http://www.rulit.me/books/ekfrasis-v-russkoj-literature-trudy-lozanskogo-simpoziuma-download-free-263072.html>

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5	представлений матеріал повністю або на достатньому рівні розкриває тему, містить додаткові інформативні відомості або пояснення, оформлено за вимогами
2-3	є неточності у викладенні матеріалу, відсутня логічна послідовність, існують недоліки у оформленні
0-1	робота не відповідає вимогам, виконана за іншою темою; матеріал представлено частково, допущені фактичні помилки в змісті роботи

6.3. Форма проведення підсумкового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль проводиться у формі письмового екзамену з усіх модулів дисципліни «**Науковий семінар з порівняльного літературознавства**». В екзаменаційному білеті – 4 запитання – по одному з кожного модуля. Відповідь на кожне питання оцінюється за 40-бальною шкалою залежно від рівня виявленої аспірантами компетентності.

Орієнтовний перелік питань для екзамену з модуля «Науковий спецсемінар “Інтермедіальність та інтерсеміотичність”»

1. Поняття про інтермедіальність у сучасній науці.
2. Стаття В. Беньяміна «Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності»: основні ідеї.
3. Поняття про медіа і медіальність у сучасній гуманітаристиці (теорія розширення медіа М. Маклюєна).
4. Роль інтермедіальності у творенні авторської картини світу в художньому творі.

5. Поняття «живописність» у літературі. Екфразис як особливий тип тексту.
6. Кінематограф як вид мистецтва і знакова система.
7. Кінематографічні засоби виразності (за Ю. Лотманом).
8. Кінематографічний дискурс української літератури I половини XX століття.
9. Кінематографічний дискурс української літератури II половини XX століття.
10. Поняття про екранізацію літературного твору. Види екранізацій.
11. Архітектурний код у триптиху М. Бажана «Будівлі».
12. Живописний код в поезії (за вибором студента: М. Рильський («Сикстинська мадонна»); М. Вінграновський («Сикстинська мадонна»); І. Драч («Над малюнками Вестерфельда. 1651»)).
13. Музичний код у повісті Алессандро Барікко «Новеченто».
14. Театральний код у повісті Алессандро Барікко «Новеченто».
15. Опера як синтетичний вид мистецтва в романі В. Врублевської «Соломія Крушельницька».
16. Поетика інтермедіальності в романі М. Барбері «Елегантна їжачиха»
17. Дискурс медій у розвитку детективного сюжету роману Дена Брауна «Код да Вінчі».
18. Візуальна символіка (картини, архітектура) в романі Дена Брауна «Код да Вінчі».
19. Театральний код у романі С. Моема «Лицедії».
20. «Мова театру» в романі С. Моема «Лицедії».

Результат письмового іспиту визначається шляхом ділення суми балів, отриманих за всі питання, на їхню кількість.

Рівень знань	Оцінка за 40-бальною шкалою	Критерії оцінювання відповіді
Відмінний рівень	30 – 40	Відповідь аспіранта: - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє здатність самостійно оцінювати різноманітні ситуації та робити власні висновки в разі неоднозначності характеру поставленого питання чи проблеми.
Добрий рівень	20 – 29	Аспірант дав досить повну та логічно обгрунтовану відповідь на Поставлене питання, але є недоліки: - незначні неточності при поясненні; - недостатньо розкритий предмет запитання, Основні поняття мають тезисний характер; - оформлення екзаменаційно їроботи в цілому є акуратним, але містить виправлення; - окремі формулювання є нечіткими; є в наявності інформація, що не відповідає змісту екзаменаційного питання.
Задовільний рівень	10 – 19	Аспірант дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме: - зміст відповіді свідчить про невірне розуміння

		окремих аспектів поставленого питання; - відповідь елементарна, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються питання; - відповідь викладена недостатньо аргументовано, не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок.
Незадовільний рівень	0 – 9	Аспірант взагалі не відповів на питання або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципів аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно алогічною.

6.4. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	100–90 балів	Відмінно – відмінний рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань / умінь / навичок з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань / умінь / навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань / умінь / навичок
F, FX	1–59 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань / умінь / навичок, що вимагає повторного проходження

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

Художні твори

Андрухович Ю. Аве, крайслер...

Бажан М. Будівлі.

Бродський Й. Перед пам'ятником О. Пушкіну в Одесі.

Вінграновський М. Сикстинська мадонна

Драч І. Над малюнками Вестерфельда. 1651

Рильський М. Афродіта Мілоська, Сикстинська мадонна, Статуя Сатурна в Літньому саду

Барбері М. Елегантна Їжачижа.

Барікко А. Новеченто.

Браун Д. Код да Вінчі.

Єлінек Е. Піаністка

Моем С. Театр.

Підручники

1. Екфразис. Вербальні образи мистецтва: монографія / за ред. Т. Бовсунівської; пер. з англ. І. Малішевської, з польськ. та рос. Д. Литовченка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. – 237 с.

2. Просалова В. А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури. Монографія / Віра Андріївна Просалова. – Донецьк : ДонНУ, 2014. – 154 с.

http://www.ruthenia.info/txt/pavlo/litt/pros_int.pdf

3. Фесенко В.І. Література і живопис: інтермедіальний дискурс: навч. посібник / ред. кол. Н.О. Висоцька та ін. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. – 398 с.

4. Шаповал М. Інтертекстуальність: історія, теорія, поетика : навч. посіб. / Мар'яна Шаповал; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2013. – 167 с.

Додаткова:

1. Бітківська Г.В. Сучасний літературний журнал : інтермедіальний дискурс : монографія. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 468 с.

2. Бровко О. Сучасні версії українського роману в новелах: інтермедіальний вимір // Літературний процес: методологія, імена, тенденції : збірник наукових праць (філологічні науки) / Київський ун-т ім. Б. Грінченка. – Київ, 2013. – № 2. – С. 36-38

3. Вайсштайн У. Взаємовисвітлення літератури та музики: сфера компаративістики? / Ульріх Вайсштайн // Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія / За заг. ред. Дмитра Наливайка. – К.: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2009. – С. 391–410.

4. Гачев Г. Национальные образы мира: Космо – Психо – Логос. – М.: Прогрес-Культура, 1995.

5. Генералюк Л. Універсалізм Шевченка: взаємодія літератури і мистецтва / Леся Генералюк. – К. : Наук. думка, 2008. – 544 с.

6. Демещенко В. Вплив літератури на становлення кіномистецтва // Вісник Книжкової палати : науково-практичний журнал / Книжкова палата України ім. Івана Федорова. – Київ, 2008. – № 2. – С. 36-42.

7. Доценко Н.В. Проза Патріка Модіано (принципи інтермедіальності) : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04 / Доценко Наталія Валеріївна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 188 арк. – Бібліогр.: арк. 171-188

8. Дроздовський Д. Трансгресія у п'єсі «Трамвай бажання» Т. Вільямса та у фільмі «Все про мою матір» Педро Альмодовара: стратегії інтермедіальності // Слово і час :

- науково-теоретичний журнал / НАН України ; Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка ; Нац. спілка письменників України. – Київ, 2012. – № 8 (620). – С. 21-27. – ISSN 0236-1477
9. Дубиніна О. Екранізація літературного твору: семіотичний аспект // Іноземна філологія / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2014. – Вип. 126, ч. 1. – С. 89-97. – ISSN 2078-340X
10. Іванишин П. Теорія інтертекстуальності: спроба розрізнення / Петро Іванишин // Філологічні семінари: Парадигма 28 сучасного літературознавства: світовий контекст. – Вип. 16. – К., 2013. – С. 46–53. file:///F:/Fils_2013_16_9.pdf
11. Ігнатенко М. Інтерсеміотика / Микола Ігнатенко, Анатолій Волков // Лексикон загального та порівняльного літературознавства / Буковин. центр гуманітар. дослідж. ; кер. проекту А. Волков. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 229–233.
12. Інтермедіальність: теорія і практика // Філологічні семінари / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2016. – Вип. 19 : –
13. Каган, М.С. Морфологія мистецтва / М.С. Каган. – М.: Искусство, 1972. – 440 с.
14. Корнієнко І.І. Теорія фотографії у критичному дискурсі Шарля Бодлера // Літературознавчі студії : збірник наукових праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол. – Київ, 2013. – Вип. 37, ч. 1. – С. 416-421.
15. Мацяк О. М. Синтез мистецтв у прозі Ольги Кобилянської: проблема самототожності письменниці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.01 «Українська література» / О. М. Мацяк. – Львів, 2006. – 21 с.
16. Мочернюк Н. Взаємодія літератури й мистецтва. Теоретичний досвід українського та польського літературознавства // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. – Луцьк, 2013. – С. 76-80.
17. Наєнко М. Інтермедіальність як методологія // Філологічні семінари / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2016. – Вип. 19 : Інтермедіальність: теорія і практика. – С. 6-15. – ISBN 978-966-171-889-9
18. Наливайко Д. Література в системі мистецтв як галузь компаративістики / Д. Наливайко // Теорія літератури й компаративістика / Дмитро Наливайко. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – С. 9–37.
19. Наливайко Д.С. Очіма Заходу: Рецепція України в Західній Європі XI-XVIII ст. – К.: Основи, 1998.
20. Наливайко Д.С. Спільність і своєрідність: Українська література в контексті європейського літературного процесу. – К.: Дніпро, 1988.
21. Нич Р. Літературологія. Погляд на історію сучасної теоретико-літературної думки у Польщі / Ришард Нич // Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина XX–XXI ст. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 12–37.
22. Панасюк В.Ю. Специфіка взаємодії художнього та нехудожнього в системі театральних комунікацій : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 26.00.01 / Панасюк Валерій Юрійович ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. – Київ, 2015. – 41 с.
23. Просалова В. Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу // Філологічні семінари / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2013. – Вип. 16 : Парадигма сучасного літературознавства : світовий контекст. – С. 46-53. – ISBN 978-966-171-673-4
24. Рисак О. «Найперше – музика у слові»: проблеми синтезу мистецтв в українській літературі кінця XIX – початку XX ст. / О. Рисак. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1999. – 402 с. 1
25. Свято Р. Художники та їхнє мистецтво у світовому кіно : можливі форми взаємодії // Кіно - Театр / Нац. ун-т «Києво-Могилянська Академія» за участі Мін.культ. і туризму України. – Київ, 2010. – № 5 (91). – С. 19-23. – ISSN 1562-3238

26. Циховська Е. Теоретичні дилеми поняття інтермедіальності // Слово і час : науково-теоретичний журнал / Нац. акад. наук України, Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка. – Київ, 2014. – № 11 (647). – С. 49-59. – ISSN 0236-1477
27. Шестакова Е. Інтермедіальність: м'яка «експансія» художності у словесність масової комунікації // Філологічні семінари / Київ. нац. ун-т ім.Тараса Шевченка, Б-ка Ін-ту філології. – Київ, 2016. – Вип. 19 : Інтермедіальність: теорія і практика. – С. 59-72. – ISBN 978-966-171-889-9
28. Яромчук В.В. Балаган та ярмаркове видовище як передумови синтезу мистецтв у мас-медіа // Мистецтвознавчі записки : збірник наукових праць / М-во культури і туризму України ; Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2011. – Вип. 20. – С. 268-273. – ISSN 2226-2180
29. Яценко Е.В. «Любите живопись поэты...» Экфрасис как художественно-мировоззренческая модель // Вопросы философии. 2011. №11. С. 47-58. Элект. Ресурс
30. Chmielecki Konrad. Estetyczne teorie intermedialności czy „estetyka intermedialności”? Próba określenia ram teoretycznych refleksji na temat intermedialności Przegląd Kulturoznawczy 2006 №1, S. 118 – 133.
31. Chmielecki Konrad. Estetyka intermedialności / Konrad Chmielecki Kraków : Wydawnictwo Rabid, 2008. 276 s. http://www.academia.edu/3838444/Estetyka_intermedialno%C5%9Bci_2008
32. Intersemiotyczność. Literatura wobec innych sztuk (i odwrotnie). Studia. Red. Stanisław Balbus, Andrzej Hejmej, Jakub Niedźwiedz. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych «Universitas», 2004. – 447 s.
33. Kluszczyński Ryszard W. Estetyka sztuki nowych mediów <http://www.medialarts.pl/download/skrypty/Estetyka-sztuki-nowych-mediow.pdf>
34. Kluszczyński Ryszard W. Medializacja sztuki i przestrzeń publiczna. Rozważania wokół twórczości Dominika Lejmana <http://www.atlassztuki.pl/pdf/lejman1.pdf>
35. Paech J. Intermedialität: Mediales Differenzial und transformative Figurationen// Intermedialität: Theorie und Praxis eines interdisziplinären Forschungsgebiets. - Berlin, 1998.
36. Rajewsky Irina O. Intermediality, Intertextuality, and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality *Intermedialités/Intermedialities* 6 (2005), 43-64
37. Wolf Werner. Intermedialität als neues Paradigma der Literaturwissenschaft?: Plädoyer für eine literaturzentrierte Erforschung von Grenzüberschreitungen zwischen Wortkunst und anderen Medien am Beispiel von Virginia Woolfs "The String Quartet" // AAA: Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik. – Vol. 21, No. 1 (1996), pp. 85-116. <https://www.jstor.org/stable/43025491>
38. Wolf W. Intermediality Revisited: Reflections on Word and Music Relations in the Context of a General Typology of Intermediality // Word and Music Studies, Vol.4: Essays in Honor of Steven Paul Scher and on Cultural Identity and the Musical Stage. Amsterdam – N. Y.: Rodopi, 2002. – P. 13-34.
39. Zemanek Evi. Intermedialität – Interart Studies // Komparatistik, hg. v. Evi Zemanek u. Alexander Nebrig (Studienbuch Akademie Verlag), Berlin 2012. – P. 159–174 / www.academia.edu/.../Komparatistik_hg._v._Evi_Zemanek.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Інтермедіальність – література серед інших мистецтв <http://uastudent.com/intermedialnist-literatura-sered-inshyh-mystectv/>
2. Исследования визуальной культуры <https://culture.hse.ru/vicu/>
3. Терра-культура http://terra.lgaki.info/generation_p/video-art-kak-interpretatsiya-i-prezentatsiya-vizualnoy-kulturyi-v-sovremennom-iskusstve.html
4. Лаборатория исследований визуальной культуры и современного искусства <http://www.ehu.lt/ru/research/research-centers/laboratorija-issledovaniy-vizualnoy-kuljtur-i-sovremennogo-iskusstva>

5. Аналитика культурологии <http://www.analiculturolog.ru/journal/archive>
<http://kinopokaz.tv/rezh.php?id=6>
<http://www.ukrlit.vn.ua/info/dict/9rfxc.html>
<http://www.w-shakespeare.ru/library/shekspirovskiy-ekran2.html>
<http://art.1september.ru/articlef.php?ID=200702212>

ДОДАТОК

до робочої програми

Наукового семінару: Наукового спецсемінару
(Інтермедіальність та інтерсеміотичність)

Плани семінарських занять

Семінар 1

Інтермедіальна поетика поетичного тексту

1. Поняття про живописний код, екфразис. Види екфразису.
2. Живописний код в поезії: М. Рильський («Сикстинська мадонна»); М. Вінграновський («Сикстинська мадонна»); І. Драч («Над малюнками Вестерфельда. 1651»).
3. Архітектурний код: М. Бажан («Будівлі»); М. Рильський («Афродіта Мілоська», «Статуя Сатурна в Літньому саду»); Й. Бродський («Перед пам'ятником О. Пушкіну в Одесі»).
4. Танець в поезії («Молода муза», О. Теліга).

Основні поняття: живописний код, архітектурний код, код танцю.

Література:

1. Бажан М. Будівлі.
2. Бродський Й. Перед пам'ятником О. Пушкіну
3. Вінграновський М. Сикстинська мадонна
4. Драч І. Над малюнками Вестерфельда. 1651
5. Рильський М. Афродіта Мілоська», «Сикстинська мадонна», «Статуя Сатурна в Літньому саду
6. Фарино Е. Семиотические аспекты поэзии о живописи [Електронний ресурс] / Ежи Фарино : Режим доступу: <http://novruslit.ru/library/?p=32>.
7. Бітківська Г. «Нет, весь я не умру...»: аналіз вірша Й. Бродського «Перед памятником А.С. Пушкину в Одессе» Иосиф Бродский в XXI веке: материалы международной научно-исследовательской конференции. Санкт-Петербург. 20–23 мая 2010 г., с. 189-193. http://elibrary.kubg.edu.ua/8326/1/Bitkivskaja_IBXXI_2010_GI.pdf
8. Матусяк А. В колі української *сецесії*. Вибрані проблеми творчої поетики письменників «Молодої Музи», Львів 2016, ЛА «ПІРАМІДА»,. – 404 с.
9. Мельник О. Топос танцю у прозі Михайла Яцкова: модерністська трансформація літературності. – http://old.philology.lnu.edu.ua/visnyk/44_2008/44_2008_melnyk%20o.pdf
10. Томпсон Ева М. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм. / Пер. з англ. М. Корчинської. — К: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. — 368 с.

Семінар 2

Музичний код у літературному тексті

1. Сутність музичного коду.
2. «Новеченто» Алессандро Барікко: театральний і музичний текст
3. Джаз як структурний стрижень твору
4. Візуальні образи у тексті

Основні поняття: живописний код, архітектурний код, код танцю.

Література:

1. Барікко, А. Новеченто [Електронний ресурс] / Перекл. з італ. Р. Скакун : Режим доступу // <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/165/>.

2. Будний В. Інтермедіальність – красне письменство серед інших мистецтв / В. Будний, М. Ільницький // Будний В. Порівняльне літературознавство. – К. : Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 282–297
3. Вислоух С. Література й візуальний образ. Простір структурної спільності мистецтв / Северина Вислоух // Теорія літератури в Польщі : антологія текстів / За заг. ред. В. Моренця – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 309–321.
4. Максимова, Т. Образ корабля: варианты литературно-эстетических интерпретаций (Ш. Бодлер, А. Рембо, С. Малларме) [Текст] / Т. Максимова. – Вестник ИГЭУ. – 2007. – №1. – С. 75-78.
5. Новик О. Простір моря/океану в театральному монолозі Алессандро Барікко «Новеченто»// Manuscript: класична спадщина і сучасний літературний процес. – 2016. – №2 – С. 51-61.
<http://if.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/gi/nauka.gi/manuscript/manuscript2.pdf>
6. Свентах А. Інтерв'ю в А. Барікко / записала А. Свентах [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wz.lviv.ua/interview/120823>.

Семінар 3

Література в колі медій

1. Роман М.Барбері «Елегантна їжачиха» – контрапункт мистецьких кодів та медійного дискурсу.
2. Життєва історія Рене на тлі телевізора.
3. Образ Рене: під маскою медій та інтермедіальними маркерами.
4. Кінематографічний код до образу мес'є Какуро.

Література:

1. Барбері М. Елегантна їжачиха : роман / Пер. с фр. Є. Кононенко. — К. : Нора-Друк, 2010. — 360 с.
2. Барбері М. Лакомство: Роман / Пер. с фр. Н.Хотинской. — М.: Иностранка, 2010. —160 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.litmir.net/br/?b>
3. Кононенко Є.Про статтю їжака, про фатальні страхи та про їх подолання [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://litakcent.com/2010/09/10/pro-stat-jizhaka-pro-fatalni-strahy-ta-pro-jih-podolannja/>
4. Михайлин І. Про «Елегантну їжачиху» та ще дещо [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.litmir.net/br/?b=128756&p>
5. Мурав'єв В.С. Массовая литература // Литературный энциклопедический словарь / Под общ. ред. В.М.Кожевникова, П.А. Николаева. — М. : Сов. писатель, 1987. — С. 213–214.
6. Панченко І. М'юріель Барбері «Елегантна їжачиха» [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://pl.com.ua/?pid=55&artid=13653>

Семінар 4

Театральний код в літературному тексті.

1. Література і театр. Театральність і література.
2. «Мова театру»: сцена, маска, гра, жест, міміка, актор.
3. Сценічна образність і текстова символіка.
4. «Театральність» і «театралізація». Карнавальність.
5. Роман про театральне життя: С. Моем.
6. Проблема дії в епосі і драмі.
7. Подія і точка зору в романі і драмі.

Література:

1. Моем С. Театр.
2. Лотман. Ю.М. Театральний язык и живопись (К проблеме иконической риторики) // Лотман Ю.М. Статьи по семиотике культуры и искусства (Серия «Мир искусств»). – СПб.: Академический проект, 2002. – С. 388-400.
3. Тишунина, Н. В. Западноевропейский символизм и проблема взаимодействия искусств: опыт интермедийного анализа / Н.В. Тишунина ; Рос. гос. пед. ун-т им. А.И. Герцена. — СПб., 1998. — 159 с.
4. Шестопа́л О.Г. Засоби «театралізації» літературного тексту (на матеріалі іспанської прози постмодернізму) / О. Шестопа́л // Літературознавчі студії. – 2015. – вип. 43. – част.2. – С. 326–333.

Семінар 5

Інтерсеміотичне перекодування роману в кінематографі

1. Роман Е. Єлінек. «Піаністка»: популярність після екранізації.
2. Концепція літературної творчості Е. Єлінек. Короткі біографічні дані.
3. Особливості розвитку сюжету роману.
4. Особливості любовного дискурсу в романі:
А) любов до музики;
Б) материнська любов;
В) кохання Еріка й Вальтера.
5. Засоби мовленнєвого оформлення ідей письменниці у романі.
6. Загальна характеристика творчості Єлінек після роману «Піаністка».

Основні поняття: роман, сюжет, любовний дискурс.

Література:

1. Єлінек Е. Піаністка (1983) // Всесвіт. — 2003. — № 5-6, 7-8.
2. Григоренко О. «Чого не можна висловити, про те потрібно писати»: особливості любовного дискурсу в романі Е. Єлінек // Вікно у світ. — 2008. — № 1 (22). — С. 122–129.
3. Будний В. Інтермедіальність – красне письменство серед інших мистецтв / В. Будний, М. Ільницький // Будний В. Порівняльне літературознавство. – К. : Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 282–297
4. Вислоух С. Література й візуальний образ. Простір структурної спільності мистецтв / Северина Вислоух // Теорія літератури в Польщі : антологія текстів / За заг. ред. В. Моренця – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 309–321.
5. Геймей А. Культурологічна компаративістика: інтерпретація та екзистенція / перекл. з польськ. М. Брацька // Захід – Схід: основні тенденції розвитку порівняльного літературознавства : антологія ; заг. ред. Л.В. Грицик. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – С. 114-121.
6. Піаністка (Реж. П. Ганеке)

Семінар 6

Інтерсеміотичність у фокусі постмодерністського роману

1. Загальні відомості про творчість Дена Брауна.
2. Візуальна символіка в романі: картини, архітектура.
3. Дискурс медій у розвитку детективного сюжету.
4. «Код да Вінчі»: роман та екранізація.

Література

1. Андрущенко Е. А. «Код да Винчи» Д. Брауна в контексте литературной многорядности // Наукові записки ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2015, вип. 1(80) <http://oaji.net/articles/2015/796-1434628330.pdf>
2. Бессараб О.В. Роман Дена Брауна "Код да Вінчі" і "масова культура" (форми рецепції) / О. В. Бессараб // Питання літературознавства. - 2008. - Вип. 76. - С. 146-154. file:///F:/P1_2008_76_20.pdf
3. Браун Д. Код да Вінчі / Д. Браун; [пер. з англ. А. Кам'янець]. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 478 с.
4. Гура Н.П., Бойко О.К. Жанрова своєрідність циклу романів про професора Ленгдона Дена Брауна в літературному контексті доби постмодернізму http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/1100/1/Gura_Genre_%20peculiarity.pdf
5. Ліхоманова, Наталя Олександрівна. Постмодерністська рецепція міфу (на матеріалі європейського романного досвіду XX ст.). Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.06 / Н.О. Ліхоманова; НАН України. Ін-т л-ри ім. Т.Г.Шевченка. — К., 2001. — 20 с. <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://disser.com.ua/contents/5263.html&num=1&strip=1&vwsr=0>
6. Овсюк О. Загадки і таємниці роману Дена Брауна «Код да Вінчі» / О. Овсюк [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.vsesvit-journal.com/index.php?option=com_content&task=view&id=433&Itemid=41.
7. Код да Вінчі, фільм (реж. Р. Говард) <https://uk.wikipedia.org/wiki>